

Sveton om Cæsars politik

Sveton (ca.75-150 e.Kr.) var romersk historieskriver, der skrev en række biografier. Som embedsmand havde Sveton adgang til de kejserlige arkiver, men benyttede sig ligeledes af mundtlig overlevering og anekdoter.

Derpå¹ tog han fat på at bringe orden i statens sager. Kalenderen havde allerede længe været i en sådan uorden, at høstfesten ikke faldt om sommeren, og vinfesten ikke om efteråret. Dette var pontifikernes² skyld, da de vilkårligt kunne indsætte skudmåneder. Derfor korrigerede Cæsar kalenderen og tilpassede den til solens omløb, således at året blev på 365 dage uden skudmåneder, men med en skuddag hvert fjerde år.³ For at tidsregningen herefter igen skulle passe fra førstkommande 1. januar, indskød han [det år] mellem november og december to ekstra måneder. [...]

Han supplerede senatet og optog nye folk blandt patricierne og forøgede prætorernes, ædilernes, kvæstorernes og de lavere embedsmænds antal. De, der var blevet udstødt af censorerne eller dømt for ulovlig embedssøgen, genindsatte han i senatet. Embedsmandsvalgene — bortset fra konsulvalgene — delte han med folket, således at halvdelen af det samlede antal kandidater blev valgt efter folkets ønske, den anden halvdel udpegede han selv. Dette bekendtgjorde han ved kortfattede skrivelser, som sendtes til de enkelte tribuer: "Diktator Cæsar til den og den tribus. Jeg anbefaler jer den og den, for at de ved jeres stemme kan opnå den plads, de fortjener." [...] Han nedskar antallet af dem, der modtog korn af staten, fra 320.000 til 150.000, og for at man ikke i fremtiden på ny skulle afholde møder om revision af listerne, indførte han den ordning, at prætoren hvert år skulle holde lodtrækning om pladser, der var blevet ledige ved dødsfald blandt dem, der ikke var blevet optaget på kornuddelingslisterne. [...]

De forventninger om fuldstændig ophævelse af al gæld, som hyppigt kom til udtryk, afviste han og besluttede omsider, at debitorerne skulle betale til kreditorerne på grundlag af en vurdering af deres besiddelser efter prisniveauet fra før borgerkrigen med fradrag i gælden, hvis de kontant eller ved anvisning havde betalt noget i rente. Ved denne ordning gik omtrent en fjerdedel af udeståendet tabt. Alle kollegier,⁴ med undtagelse af dem, der var stiftet i gammel tid, ophævede han. Straffen for forbrydelser skærpede han, og da de riges betænkeligheder ved at begå forbrydelser mindskedes, fordi de kunne gå i frivilligt eksil uden at miste deres ejendom, straffede han, som Cicero skriver, mordere med konfiskation af al deres ejendom, de øvrige med halvdelen.

I afgørelser af juridiske spørgsmål viste han stor omhu og strenghed. Folk, der var fundet skyldige i embedsmisbrug, udstødte han også af senatorstanden. Han opløste en forhenværende prætors ægteskab, fordi han havde giftet sig med en kvinde kun to dage efter, at hun var blevet skilt fra sin forrige mand, selv om der ikke forelå nogen mistanke om hor. Han lagde skat på importerede varer. Han forbød brugen af bærestole og ligeledes purpurklæder og perler undtagen for bestemte personer og aldersklasser og på bestemte dage. Særligt strengt håndhæve-

¹ Efter triumfen i 46 f.Kr.

² Pontifikerne var romerske præster, der bl.a. havde ansvaret for kalenderen.

³ Vores nuværende kalender, den gregorianske, som blev udarbejdet i 1582, bygger på Cæsars kalender (den julianske), der imidlertid ikke var helt nøjagtig i udregningen af skuddage.

⁴ Herved tænkes navnlig på halv- eller helpolitiske foreninger.

de han loven om ødselhed: Vagter blev udsat omkring kødtorvet, som skulle tilbageholde forbudte spiser og bringe dem til ham, og af og til sendtes liktorer og soldater ud for at spionere. Hvis noget havde undgået vagternes opmærksomhed, blev det fjernet, selv når det var sat på bordet.

- 5 Han fattede for hver dag flere og mere vidtgående planer om udbygning og forskønnelse af Rom og om sikring og udvidelse af imperiet. Først og fremmest ville han opfylde og planere den sø, hvor han havde afholdt "søslag",⁵ og der bygge et Mars-tempel større end noget tidligere og et teater af enorme dimensioner op ad den Tarpeiske klippe. Civilretten ville han forenkle og af den umådelige og diffuse mængde af love samle de bedste og mest nødvendige i nogle få bind.
- 10 Han ville åbne græske og latinske biblioteker for offentligheden — jo større, jo bedre — og gav Marcus Varro⁶ den opgave at tilvejebringe og arrangere dem. Han ville udtørre de Pomptinske sumpe,⁷ skaffe afløb for Fuciner-søen,⁸ bygge en vej fra Adriaterhavet over Appenninernes ryg lige til Tiberen og gennemske den Korinthiske tange. Dacerne,⁹ som havde oversvømmet Pontus og Thrakien, ville han standse og derefter åbne krig mod partherne gennem Lillearmenien uden dog at udkæmpe noget åbent slag med dem, før han havde lært dem grundigt at kende. [...]

- Cæsars øvrige handlinger og udtalelser vejer dog tungere til, således at det er den almindelige mening, at han misbrugte sin magt og med rette blev myrdet. Han tog nemlig ikke blot imod alt for store hædersbevisninger: Konsulatet uden tidsbegrænsning, diktaturet på livstid og overopsyn med sædeligheden, hvortil kommer "Imperator" til fornavn, "Fædrelandets Fader" som tilnavn, statue blandt kongerne og et ophøjet sæde i teateret; men han tillod også, at man tilkendte ham udmærkelser udover, hvad der tilkommer et menneske: Guldstol i senatet og på tribunalet,¹⁰ processionsvogn og bærestol ved optog i circus; templer, altre, statuer ved siden af gudernes, en hynde magen til gudernes ved religiøse fester,¹¹ særlige præsteskræbe samt, at en måned fik navn efter ham. Desuden overtog eller bortgav han alle embeder efter forgodtbefindende. Det tredje og fjerde konsulat beklædte han kun formelt, idet han var tilfreds med de beføjelser, som det diktatur gav ham, som var blevet tillagt ham sammen med konsulaterne, og begge gange konstituerede han to konsuler for de sidste tre måneder af året, således at han i mellemtiden kun afholdt plebejertribun- og ædilvalg og i stedet for prætorerne indsatte præfekter, som i hans fravær skulle varetage forvaltningen af hovedstaden. Da en konsul pludselig døde den 31. december, gav han det ledige embede til en ansøger for nogle få timer. Med en lignende vilkårlighed og foragt for skik og brug udpegede han embedsmænd for flere år ad gangen og lod ti forhenværende prætorer bære myndighedstegn som konsuler. Folk, han lige havde givet borgerret, heraf nogle fra halvbarbariske egne af Gallien, optog han i senatet. Desuden lod han sine egne slaver bestyre møntvæsenet og de offentlige afgifter. [...]

⁵ Under fejringen af sin triumf var der blevet gravet en sø på Marsmarken uden for Rom, hvor der som gladiator-kamp kunne opføres søslag.

⁶ Marcus Terrentius Varro (116-27 f.Kr.) var datidens mest berømte forsker inden for bl. a. filologi, landbrugsvidenskab og oldtidshistorie. En del af hans skrifter er stadig bevaret.

⁷ De Pomptinske sumpe lå i Latium syd for Rom. De er først blevet udtørret i det 20. århundrede.

⁸ Fuciner-søen lå i Appenninerne øst for Rom.

⁹ *Dacerne*: et folk, der var bosiddende i det nuværende Rumænien

¹⁰ *Tribunal* er den forhøjning, romerske embedsmænd sad på, når de præsiderede i retten, senatet eller folkeforsamlingen

¹¹ Under visse religiøse fester blev gudestatuerne lagt på hynder og "bespist".

- Men efter dette kunne han ikke frigøre sig fra rygtet om, at han også havde stræbt efter kongetitlen, selv om han, da folket hilste ham som konge, svarede, at han hed Cæsar, ikke "konge", og ved Lupercaliefesten,¹² da konsulen Antonius foran rostra¹³ flere gange søgte at sætte et diadem på hans hoved, afviste det og lod det sende op på Capitolium til Jupiter [...].¹⁴ Der bredte sig endog det rygte, at han ville flytte til Alexandria eller Ilium¹⁵ og samtidigt overflytte rigets ressourcer dertil, presse udskrivningerne i Italien til det yderste og overlade forvaltningen af Rom til sine venner, endvidere at Lucius Cotta,¹⁶ medlem af den femtenmands-kommission, der havde opsyn med de sibyllinske bøger,¹⁷ på næste senatsmøde ville foreslå, at Cæsar fik kongetitel, eftersom det stod i skæbnebøgerne, at partherne kun kunne besejres en konge. [...]
- 10 Da tribunerne Cæsetius og Marullus var blevet afsat, fandt man ved det næste konsulvalg,¹⁸ at mange havde skrevet deres navne på stemmesedlen. Nogle skrev under Lucius Brutus' statue: "Gid du levede!", og ligeledes på Cæsars egen: "Brutus blev den første konsul, for han forjog kongerne; han her [Cæsar] er til sidst blevet konge, for han forjog konsulerne." [...]
- 15 [Sveton beretter herefter om, hvorledes en række senatorer, anført af Gaius Cassius og Marcus Brutus, beslutter at dræbe Cæsar. Mordet fandt sted under et senatsmøde d. 15. marts. 44 f.Kr. Sveton beretter videre:] Så snart han [Cæsar] så, at der fra alle sider var rettet dragne dolke mod ham, drog han togaen op over hovedet og trak den samtidig med venstre hånd ned til anklerne for at falde med mere anstand, når også den nederste del af hans krop var tilhyllet. Så
- 20 blev han dræbt med 23 stød. Kun ved det første stød udstødte han en stønnen, uden ord. Dog beretter nogle, at han sagde til M. Brutus, da denne styrtede ind på ham: "Også du, min søn." Alle flygtede, så han lå nogen tid som lig. [...]
- Han døde i sit 56. år og blev optaget blandt guderne. Dette sidste var ikke bare mundsvejr fra dem, der vedtog beslutningen derom, men tillige folkets overbevisning. Under de første lege,
- 25 som hans arving Augustus gav til hans ære efter hans guddommeliggørelse, sås der nemlig i syv dage i træk en strålende komet, der stod op omtrent en time før solnedgang, og man troede, at det var Cæsars ånd, der var optaget til himlen.
- 30 Sveton (*Iul.* 40-44, 88). Overs. A. B. Drachmann: *Sueton – De romerske kejsere*, bnd. 1. Kbh. [1911] 1989). Lettere revideret og annoteret af E. Christiansen og Jesper Rosenløv.

¹² Lupercalie-festen var en gammel renselses- og frugtbarhedsfest.

¹³ *Rostra*: talerstolen på Roms centrale torv (Forum Romanum)

¹⁴ Capitolium (Kapitol) var Roms religiøse center, hvor bl.a. bl.a. guden Jupiter havde sit tempel.

¹⁵ Ilium, dvs. Troja. Ifølge legenden flygtede den trojanske prins Aeneas efter Trojas fald. Han sejlede omkring i Middelhavsområdet for til sidst at lande i Latium og blive stamfader til romerne.

¹⁶ Lucius Aurelius Cotta var én af Cæsars allierede.

¹⁷ De sibyllinske bøger var en gammel samling af spådomme. De måtte kun rådspørges af en særlig femtenmands-kommission og kun efter senatets udtrykkelige ordre. Vi ved ikke, hvem der i øvrigt sad i kommissionen i 44.

¹⁸ Som led i forberedelserne til partherkrigen havde Cæsar ladet afholde suppleringsvalg til erstatning for ham selv som konsul.